

ПРОТОКОЛ № 33

засідання Національної комісії з питань Червоної книги України

04 червня 2025 р.

м. Київ

У зв'язку з продовженням у країні воєнного стану, засідання Комісії відбулося в режимі «онлайн».

На розгляд Національної комісії з питань Червоної книги України надійшло два клопотання про надання дозволів на добування (збирання) видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України.

1. Клопотання Національного природного парку "Бузький Гард" (Миколаївська обл.) від 17.02.2025 № 81 про надання дозволу на: 1) збирання в гербарій 12 зразків п'яти видів, включених до Червоної книги України: гвоздика бузька (*Dianthus hypanicus*), чистець вузьколистий (*Stachys angustifolia*), ковила гранітна (*Stipa graniticola*), ковила шорстка (*Stipa asperella*), дельфіній Сергія (*Delphinium sergii*); 2) збирання зелених листків зазначених вище видів (в кількості 1–3 з кожного зразка) для молекулярно-генетичних досліджень.

2. Клопотання Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника від 22.05.2025 р. № 11/11-03/1910-25 про надання дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмедя бурого (*Ursus arctos*) з метою уточнення чисельності та вивчення популяційних характеристик на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника протягом червня-листопада 2025 р.

ПРИСУТНІ 25 членів Національної комісії з питань Червоної книги України: Кошечко В.Г., Афанасьєв С.О., Аністратенко В.В., Бабко Р.В., Гайова В.П., Гапоненко М.Б., Гелюта В.П., Будзінський І. Л., Дідух Я.П., Домашлінець В.Г., Кагало О.О., Козиненко І.І., Коломійчук В.П., Корнеєв В.О., Костюшин В.А., Кошелєв О.В., Лукашов Д.В., Межжерін С.В., Мельник В.І., Мосякін С.Л., Некрасова О.Д., Орлов О.О., Радченко В.Г., Харченко В.О., Ходосовцев О.Є.

Головуючий: перший заступник голови Національної комісії з питань Червоної книги України, віце-президент НАН України академік НАН України Кошечко В.Г.

Секретар: д.б.н., пр. н. с. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України Бабко Р.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Розгляд клопотання Національного природного парку "Бузький Гард" (Миколаївська обл.) від 17.02.2025 № 81 про надання дозволу на: 1) збирання в гербарій 12 зразків п'яти видів, включених до Червоної книги України: гвоздика бузька (*Dianthus hypanicus*), чистець вузьколистий (*Stachys angustifolia*), ковила гранітна (*Stipa graniticola*), ковила шорстка (*Stipa asperella*), дельфіній Сергія (*Delphinium sergii*); 2) збирання зелених листків зазначених вище видів (в кількості 1–3 з кожного зразка) для молекулярно-генетичних досліджень.

2. Розгляд клопотання Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника від 22.05.2025 р. № 11/11-03/1910-25 про надання дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмедя бурого (*Ursus arctos*) з метою уточнення чисельності та вивчення популяційних характеристик на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника.

СЛУХАЛИ:

1. Клопотання Національного природного парку "Бузький Гард" (Миколаївська обл.) від 17.02.2025 № 81 про надання дозволу на:

- 1) збирання в гербарій 12 зразків п'яти видів, включених до Червоної книги України: гвоздика бузька (*Dianthus hypanicus*), чистець вузьколистий (*Stachys angustifolia*), ковила гранітна (*Stipa graniticola*), ковила шорстка (*Stipa asperella*), дельфіній Сергія (*Delphinium sergii*);
- 2) збирання зелених листків зазначених вище видів (в кількості 1–3 з кожного зразка) для молекулярно-генетичних досліджень.

Для кожного виду запропоновані окремі місця збирання гербарних зразків з урахуванням їхньої чисельності на території НПП "Бузький Гард" (всі місця збирання зразків належать до території Парку):

1. Гвоздика бузька (*Dianthus hypanicus*) – три зразки:

- 1) Миколаївська область, Первомайський район, околиці с. Мигія;
- 2) Миколаївська область, Первомайський район, околиці с. Куріпчине;
- 3) Миколаївська область, Вознесенський район, каньйон річки Мертвовод.

2. Чистець вузьколистий (*Stachys angustifolia*) – три зразки:

- 1) Миколаївська область, Вознесенський район, околиці с. Богданівка;
- 2) Миколаївська область, Вознесенський район, околиці м. Південноукраїнськ, гранітні схили р. Південний Буг;
- 3) Миколаївська область, Вознесенський район, каньйон річки Мертвовод.

3. Ковила гранітна (*Stipa graniticola*) – два зразки:

- 1) Миколаївська область, Первомайський район, околиці с. Мигія;
- 2) Миколаївська область, Первомайський район, околиці с. Куріпчине.

4. Ковила шорстка (*Stipa asperella*) – два зразки:

Миколаївська область, Первомайський район, околиці с. Куріпчине.

5. Дельфіній Сергія (*Delphinium sergii*) – два зразки:

Миколаївська область, Вознесенський район, урочище "Лабіринт" (Трикратський ліс).

В гербарій будуть зібрані частини рослин (для недопущення знищення особини в цілому).

З кожного гербарного зразка буде окремо вилучено 1–3 листки для молекулярно-генетичних досліджень.

Запланований час збирання гербарних зразків: квітень 2025 р. – вересень 2026 р. Відповідальна особа – Легкий Сергій Валерійович.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

В.П. Гелюта підтримав клопотання і наголосив на важливості здійснення молекулярно-генетичних досліджень зазначених видів рослин, частина з яких є ендемічними.

О.О. Орлов підтримав клопотання та запропонував внести до протоколу *пропозицію* про надання Національній комісії з питань Червоної книги України копії акту передачі зібраних зразків до тих гербарних колекцій, куди ці зразки будуть передані на зберігання.

Усі члени комісії одностайно підтримали пропозицію щодо надання НПП "Бузький Гард" дозволу на збір гербарних зразків на території НПП "Бузький Гард" та вилучення окремих листків вказаних видів рослин для проведення молекулярно-генетичних досліджень.

2. Клопотання Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника від 22.05.2025 р. № 11/11-03/1910-25 про надання дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмеда бурого (*Ursus arctos*) з метою уточнення чисельності та вивчення популяційних характеристик на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника протягом червня-листопада 2025 р.

Експерт: завідувач Відділу еволюційно-генетичних основ систематики Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, д. б. н., проф. С.В. Межжерін.

У ДИСКУСІЇ ВИСТУПИЛИ:

Завідувач Відділу еволюційно-генетичних основ систематики Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, д. б. н., проф. **С.В. Межжерін** висловив пропозицію рекомендувати надання дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмеда бурого (*Ursus arctos*) з метою уточнення чисельності та вивчення популяційних характеристик на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника; наголосив, що проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу є правильним підходом до

вивчення червонокнижних видів тварин і має бути основним напрямком роботи з тваринами, які перебувають під особливою охороною.

Членами комісії одноставно була підтримана пропозиція щодо надання дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмедя бурого (*Ursus arctos*) на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника.

ВИРІШИЛИ:

1. Підтримати надання НПП "Бузький Гард" дозволу на:

1) збирання в гербарій частин рослин загальною кількістю 12 зразків п'яти видів, включених до Червоної книги України – гвоздика бузька (*Dianthus hypanicus*) – три зразки, чистець вузьколистий (*Stachys angustifolia*) – три зразки, ковила гранітна (*Stipa graniticola*) – два зразки, ковила шорстка (*Stipa asperella*) – два зразки, дельфіній Сергія (*Delphinium sergii*) – два зразки;

2) вилучення частин зібраних зразків рослин, а саме, по 1–3 листки з кожного зразка, для проведення молекулярно-генетичних досліджень.

Встановити такий рекомендований період збирання частин рослин зазначених рідкісних видів: з червня 2025 р. до 30 вересня 2026 р.

Звіт про результати проведених робіт з копією акту передачі зібраних зразків до відповідних гербаріїв має бути наданий Національній комісії з питань Червоної книги України.

Рішення ухвалене одноголосно.

2. Підтримати надання Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику дозволу на проведення неінвазійного збору генетичного матеріалу (шерсті та екскрементів) ведмедя бурого (*Ursus arctos*) з метою уточнення чисельності та вивчення популяційних характеристик на території Чорнобильського радіаційно-екологічного заповідника протягом червня - листопада 2025 р.

Звіт про результати виконання запланованих робіт з відповідними актами має бути наданий Національній комісії з питань Червоної книги України.

Рішення ухвалене одноголосно.

Перший заступник
голови Національної комісії
з питань Червоної книги України
віце-президент НАН України
академік НАН України

В.Г. Кошечко

Відповідальний секретар

Р. В. Бабко